

quo, ut Henrici insidias evitaret, confugerat. Nulla est circa ejus mortis tempus dissensio apud auctores vulgatos, qui omnes fatentur eum anno 1085, die 25 Maii, e vivis excessisse. Ibidem sepultus est in ecclesia metropolitana. At memoria lapsus est Ordericus Vitalis lib. VIII, ubi scribit Gregorium Beneventi excessisse e vivis, ibique fuisse sepultum *in confessione beati Bartholomæi apostoli*. Miraculorum copiam ad ejusdem pontificis tumulum factam fuisse testatur idem auctor. *Ubi, iuquit, meritis ejus fidelium petentium miraculorum copia divinitus ostensa est. Tum subjungit : Nam leprosi de aqua unde corpus ejus ablutum fuerat petierunt. Qua consecuta fideliter loti sunt, et opitulante Deo protinus mundati sunt.* Laudes ejus auctores plerique, recentiores simul et antiqui, fusius prosequuntur. Gretserus in ejus apologia quinquaginta omnino recenset ejus laudatores. Petrus Damiani eum *sanctissimi ac purissimi consilii virum* appellat. Desiderius abbas Casinensis, qui ei sub Victoris III nomine successit, libro tertio Dialogorum eundem *Christi Ecclesiam verbis simul et exemplis illustrasse* scribit. Sanctus Anselmus Lucensis episcopus sin-

gularem pro ejus defensione librum edidit contra Guibertum antipapam. Cæteros omitto, quorum vel nomina solummodo recensere ob multitudinem facile non esset. Eum *confessorem et martyrem* obiisse dicit Hugo Flaviniacensis in Chronico, ubi plura de ejus gestis et obitu referuntur.

14. Gregorii tamen festum ante sæculi hujus initium publico cultu celebratum nusquam fuit, quod primum fieri permisit Paulus V summus pontifex, ut ex ejus bulla patet, data anno 1609, quam integram refert Papebrochius in præmissis ad ejusdem beati viri Vitam paragrapho 2, ubi et habet litteras Joannis Beltrani de Guevara archiepiscopi Salernitani, qui ejusdem beati pontificis officium solemniter in tota sua diocesi recitari præcepit. Gregorii tamen memoria jam antea in Martyrologio Romano consignata fuerat, anno scilicet 1584, quo Gregorii decimi tertii auctoritate illud fuerat emendatum. In nova ejusdem editione a Baronio procurata auctoritate Sixti V, idem beatus pontifex laudatur his verbis die 25 Maii : *Salerni depositio beati Gregorii papæ septimi, ecclesiasticæ libertatis propugnatoris ac defensoris acerrimi.*

VITA SANCTI GREGORII VII

Auctore Paulo Bernriedensi.

(Vide supra in Actis jam editis hujus voluminis, col. 39.)

DE GESTIS GREGORII VII

Contra investituras et Simoniam, et pro cælibatu clericorum.

(MABILL., Acta SS. Bened., Præf. ad part. II, Sæc. III, p. 41.)

Gregorium VII magnum virum fuisse, et magnos in exiguo corpore gessisse spiritus, etsi non consentirent omnes, certè satis superque contestantur præclara facta quæ pro instauratione ecclesiasticæ disciplinæ aggressus est et maxima ex parte perfecit. Quod si in quibusdam videtur excessisse modum, ut difficile est eum in rebus arduis et difficillimis semper tenere, excusare ipsum debent tantorum factorum merita; quæ in rem publicam Christianam redundarunt, a nemine jure improbanda. Quid enim probabilius, quid vero difficilius quam ecclesiasticarum investiturarum abusus, tanto temporum decursu, tanta sæcularium principum auctoritate obfirmatos, penitus evellere, Simoniam fere ubique grassantem extirpare, cælibatum clericorum pene ab interitu revocare? Et tamen (quod Leo IX cæterique post eum Romani pontifices nullo propemodum fructu tentaverant) hæc omnia præstitit strenuissimus pontifex, renitentibus; passim

sæculi principibus, obstrepentibus undique insultantibusque adversariis, id est Nicolaitis et Simoniacis, qui principum animos in eum accendebant in primis Henrici imperatoris cujus partibus adhærebant, ut ipsos adversus Gregorium ejusque decreta tutaretur. Sane Gregorium suoapte genio potius ad indulgentiam quam ad immoderatum fervorem propensum fuisse probant tum ea quæ pro restitutione multorum episcoporum gessit (GREG. VII, lib. V, ep. 17), tum litteræ quas principio ad Henricum imperatorem scripsit (lib. III, epist. 7 et 10, etc.). Verum pontificis animum exasperavit illius pervicacia simul et inconstantia: pervicacia quidem in resistendo Gregorii piissimis ac necessariis studiis pro reformandis clericis; inconstantia vero, quippe qui toties datam fidem fefellit. His accessit quod pontificem ipsum Romæ in custodiam retrusit, Guiberto antipapa in locum ejus intruso. In his porro aliisque ita modum semper tenere, ut

in aliquo non excedatur, impossibile est. At Gregorium, si qui conviciis lacessiverunt ejus adversarii, satis superque vendicarunt illius temporis haud ignobiles auctores, ad quos lectorem remittere praestat quam de re trita et lubrica plura dicere.

Jam anni amplius centum effluxerant ex quo clericorum caelibatus sacer, ad id tempus intaminatus, tot saeculorum usu, tot tantorumque virorum pudicitia et auctoritate consecratus, ab incontinentibus quibusdam et corruptis Ecclesiae ministris attentatus fuerat, cum nimirum indigni Romanam sedem pontifices occuparent; eoque res devenerat ut quosdam presbyteros publice uxores ducere non puderet. Ejus rei unum e primis exemplum habemus in quodam presbytero (*Analect.* t. III, p. 438) parochiae Catalaunensis in Gallia, nomine Angelrico, qui feminam quamdam coram parœcianis suis desponsaverat. Hanc autem cum ducere domum pergeret, restiterunt nequissimo conatui ejus boni et pii fidelesque homines, qui eum apud Mantionem episcopum accusarunt. Citatus ille ad episcopi praesentiam in synodo Nonis Maii, Catalaunis habita, culpam confessus est, missusque ab episcopo ad Fulconem metropolitam, incerto ac dubitante qua correptione et poena novam illam ac malam praesumptionem mulcicaret. Quid hac de re Fulco rescripserit, non liquet; sed tamen ex Mantionis epistola intelligimus novum illud facinus fuisse et ad id temporis inauditum. Verum sensim eo processit abnormis haec licentia ut saeculo undecimo publicae infamiae meritum dedecus pene exuisset. Tauto ecclesiae probro Nicolaus II occurrendum censuit constituto edito in concubenarios clericos; et quia in clero Mediolanensi maxime vigeat haec pestis, eo direxit Petrum Damiani cardinalem et episcopum Ostiensem cum Anselmo Lucensi episcopo, ut eam emendare, simulque Simoniacam labem, quae illius Ecclesiae ministros infecerat, tollere coniterentur. Convenere ad synodum clerici coram legatis tanto tumultu ut vix manus ab eis abstinuerint; sed tandem Petri Damiani oratione ac prudentia composita seditio est, juratumque a clericis ut deinceps castius ac

purius viverent. Quae omnia fuse prosequitur Petrus Damiani in epistola ad Hildebrandum, tunc Romanae Ecclesiae archidiaconum, cujus sine dubio instinctu et consilio id factum est. Verum ubi is summus pontifex evasit, rem utcumque ceptam ubique promovit, ac demum perfecit, freudentibus in eum impudicis clericis, et calumnias in ejus pudicitiam jactantibus, sed tam vano conatu ut nec minimam sinistri rumoris maculam conversationis ejus sublimitas admitteret, inquit Lambertus Scafnaburgensis. Certe adeo portentosa et extra omnem fidem visa est etiam Bennoni, schismatico cardinali et Gregorii hosti infensissimo, haec calumnia ut, licet multa in eum confinxerit, hoc crimen nunquam illi objecerit. De his plura dicere supersedemus, cum omnibus obvia sint.

Ad investituras quod attinet, diu cum imperatoribus luctandum fuit, ut tandem utrique imperio, sacro et profano, sua jura servarentur. Sed tandem post multas altercationes, in quibus ad extrema, non sine utriusque partis culpa ventum est, tandem sub Callisto II res ita composita fuit ut imperatores loco annuli et baculi, quos novis episcopis dare consueverant, eos sceptro tantum tradito investirent; quo significaretur eos temporalia jura accipere ab imperatore, quod ille per investituras sibi vindicare contendebat; et spiritualia non recipere, quod pontifices merito ipsi denegabant. Quae hujus litis componendae ratio si ab ipso principio inita fuisset, multis et maximis scandalis, bellis ac caedibus obviam itum esset. Breve, sed eruditum ac solidum hac de re opusculum edidit Goffridus abbas Vindocinensis, in quo recte jura Ecclesiae ac regni distinguit. Morti proximus Gregorius, rogantibus cardinalibus consilium dedit ut, si vellent hominem in saeculo potentem, eligerent Desiderium abbatem Casinensem qui violentiam Wiberti antipapae infringeret; sin ecclesiasticum et eloquentem acciperent episcopum Ostiensem Odonem. Ita obiit vir apud Deum felicitis gratiae, apud homines austeritatis fortassis nimiae, inquit Willelmus Malmesburiensis (*WILLELM.* lib. III, de Reg. Angl.).

SANCTI GREGORII VII

PONTIFICIS MAXIMI

VITA, ELECTIO, RES GESTÆ.

AUCTORE ONUPHRIO PANVINO.

(Lib. IV De varia creatione Rom. Pont.)

Edidit GRETSEBUS, Operum tomo II, pag. 97, ex bibliotheca Bavarica.

LECTORI.

Paucis te, Christiane lector, monitum volo, Onuphrium, dum Sigeberti, Urspergensis et Aventini vestigia nimis propere sequitur, ac recta linea aliquando excidisse, ut contingere solet iis qui duces schismaticos, qualis fuit Sigebertus, vel alioqui parum sanæ fidei et doctrinæ scriptores, qualis Aventinus, absque accurato singulorum quæ afferunt examine sibi deligunt. Sed habes, cujus filo ductus, a vero nunquam